

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/1/Ü.G.-00/1 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı : 00-14/138-70

Karar Tarihi : 18.04.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr.Kemal EROL, M. Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R.Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖR: Ümit GÖRGÜLÜ

C- ŞİKAYET EDEN: Ankara Veteriner Tıp Merkezi

Reşit Galip Cad. No:44/8 Çankaya/ANKARA

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN

Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti.

Pluton Tanıtım ve Gıda San.ve Tİc. Ltd. Şti

Sancak Mah. 240. Sk. No: 4/10 A Yıldız/ANKARA

E- DOSYA KONUSU: Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. tarafından Ankara Veteriner Tıp Merkezine, Iams(Eukanuba) markalı ürünlerin verilmemesi iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Ankara Veteriner Tıp Merkezi'nin başvurusunda; Veteriner Tıp Merkezlerinin faaliyete geçtiği, bu aşamada Eukanuba kedi ve köpek mamalarının Türkiye distribütörlüğünü yapan Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. ve Ankara temsilcisi Pluton Tanıtım ve Gıda San. Tic. Ltd. Şti. yetkililerinin önerisiyle merkezlerinde bir satış standı açıldığı ve 7.12.1999 tarihinden itibaren de söz konusu mamaların satışına başlandığı, ancak aralarında her hangi bir problem olmamasına karşın 16.12.1999 tarihinde Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. yetkililerinin her hangi bir gerekçe göstermeden satış standını kaldırmak istediklerini belirtip 17.12.1999 tarihinde standı kaldırarak mallarını geri aldıkları ve mal vermeyeceklerini belirttikleri, söz konusu mamaların merkezlerinde satışının yapılırken aniden geri çekilmesinin firma imajının sarsılmasına neden olduğu ve aynı ürünün diğer kliniklerde bulunurken merkezlerinde bulunmamasının müşteriler üzerinde olumsuz etki yaptığı ileri sürülerek, kendilerine yönelik söz konusu eylemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi gereğince; "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama" amacını taşıyan bir eylem olduğu, aynı Kanun'un 4. maddesinin (d) bendi gereğince piyasaya yeni girecek şirketlerini engelleyici nitelikte olduğu ve (e) bendi gereğince de eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması niteliğinde olduğu belirtilerek, Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. hakkında gereğinin yapılması talep edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 1.2.2000 tarih, 338 sayı ile giren başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 11.4.2000 tarih, D3/1/Ü.G.-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu 13.4.2000 tarih, REK.0.07.00.00/25 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-14 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: "Ankara profesyonel kedi ve köpek maması piyasasında" faaliyet gösteren lams (Eukanuba) ürünleri distribütörü Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca ön araştırma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

Kedi ve köpek mamalarını profesyonel mamalar ve günlük ev tüketimine yönelik normal mamalar olarak iki alt gruba ayırmak mümkündür. Normal mamalar çeşitli katkı maddeleri içermektedir. Fiyatı profesyonel mamalara göre daha ucuzdur. Genellikle "pet shop"larda ve marketlerde satılmaktadır. Profesyonel mamaların tercih edilme nedenleri şu şekilde özetlenebilir: Profesyonel mamaların kullanımı ile hayvanların sağlıklı bir tüy yapısına kavuşması, güçlü kemik ve dişlere sahip olması, kaslarının güçlenmesi ve yaşam ömrünün uzatılması sağlanmaktadır. Kullanılan kedi ve köpek mamaları hayvanın yaşına, yapısına ve sağlık durumuna göre farklılıklar arz etmektedir. Genellikle kedi ve köpek mamalarında marka bağımlılığı yoktur. Çeşitli hastalıkların tedavisinde destekleyici unsur olarak kullanılan çok spesifik içerikli mamaların haricinde, mamalar arasında ikame derecesi yüksektir.

Şikayet konusu kedi ve köpek mamaları sadece veteriner kliniklerinde satılan profesyonel kedi ve köpek mamalarıdır. Kedi ve köpek mamalarının üretimi Türkiyede yapılmamakta, tüm firmalar ürünlerini yurt dışından ithal etmektedirler. Ankara piyasasında dağıtılan ürün ve markalar şunlardır: Hill's Science Plan, lams (Eukanuba), Purina Proplan, Royal Canin Pedigry (Regal).

İlgili Ürün Pazarı: İlgili ürün pazarı olarak "profesyonel kedi ve köpek mamaları pazarı"; etkilenen pazar olarak veteriner hizmetleri pazarı belirlenmiştir.

İlgili Coğrafi Pazar: Şikayet konusu eylem Ankara'da faaliyet gösteren bir veteriner kliniğine karşı yapıldığından söz konusu kliniğin faaliyetlerinin Ankara ili ile sınırlı olması ve etkilenen pazarda faaliyet gösteren veteriner kliniklerinin yapıları gereği bölgesel rekabet ortamı içinde olmalarından dolayı ilgili coğrafi pazar Ankara ili sınırları olarak belirlenmiştir.

2. Yapılan Tesbitler ve hukuki Değerlendirme

Mal vermeyi kesme eylemini, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un Hakim Durumun Kötüye Kullanılması başlıklı 6. maddesinin (d) bendinde yer alan ; "belirli bir piyasadaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyahasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler" hükmü kapsamında değerlendirmek mümkündür. Zira mal vermeyi reddeden hakim durumdaki bir işletme, bu eylemi neticesinde, kendi piyasasında sahip olduğu üstünlüklerden faydalanmak suretiyle, diğer piyasadaki rekabet koşullarını bozacaktır.

Ankara Veteriner Tıp Merkezi ile Eukanuba ürünlerinin dağıtıcısı Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. arasında her hangi bir anlaşma bulunmaması ve söz konusu firmanın eylemini diğer dağıtıcı firmalardan bağımsız olarak tek başına gerçekleştirmiş olmasından dolayı, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında herhangi bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığı ve konunun aynı Kanun'un "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre "Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır". Dolayısıyla bu madde ile hakim durum yasaklanmamakta, ancak varolan bir hakim durumun kötüye kullanılması yasaklanmaktadır.

4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde hakim durum; belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmıştır.

Bu itibarla öncelikle, Eukanuba ürünlerinin distribütörü, Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti'nin, ilgili pazar olan "Ankara profesyonel kedi ve köpek maması pazarında" hakim durumda olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

Pazar payları açısından değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde Hill's firması ile Iams (Eukanuba) firmasının pazar payları birbirine çok yakındır. "Türkiye profesyonel kedi köpek maması pazarında" firmaların tahmini pazar payları şu şekildedir: Hills %, Eukanuba %....., Purina %....., Sportsmen Choice % ..., Propac %....., diğer küçük markalar % ... Ankara coğrafi pazarında ise, Eukanuba markası pazar lideri konumundadır. Pazarın yaklaşık %'lik kısmına hitap etmektedir. %'lik kısmı Hills markasına %'lik kısmı Purina'ya ve kalan %'luk kısmı ise diğer firmalara aittir.

Eukanuba ürünleri için dikey bütünlükten bahsetmenin mümkün olmadığı, söz konusu ürünlerin üretiminin Türkiye'de yapılmadığı, tüm ürünlerin yurt dışından ithal edildiği, dağıtıcı firmaların sadece ürünün distribütörleri olduğu, dolayısıyla ürünler hakkında (ürünün niteliği, özellikleri, çeşitlendirilmesi gibi) belirleyici güce sahip olmadıkları dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, piyasada bir çok markanın bulunduğu, "Türkiye kedi ve köpek maması piyasası"nın büyüme kapasitesi göz önünde tutulduğunda yeni firmaların piyasaya girmesinin kaçınılmaz olduğu, ayrıca kedi ve köpek maması markaları arasında fazla bir kalite farklılığının bulunmadığı, ürünün markalar arasında ikame edilebilirliğinin yüksek olduğu ve pazarda marka bağımlılığının düşük olduğu, kedi ve köpek maması piyasasında her hangi bir marka lehine hakim durum teşkil edecek şekilde bir giriş engeli olmadığı tesbit edilmiştir.

Başvurudan Ankara Veteriner Tıp Merkezi'nin faaliyetlerine yeni başlamış bir klinik olduğu, kliniğin faaliyete geçtiği, 7.12.1999 tarihinden itibaren Eukanuba markalı ürünlerin klinik merkezinde satışa sunulduğu, ancak 17.12.1999 tarihinden itibaren dağıtıcı firma Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti.'nin hiç bir açıklama

yapmadan mallarını geri çekerek mal vermeyi kestiği anlaşılmaktadır. Mal verme ve malı geri çekme arasında geçen süre ise, 10 gün ile sınırlıdır. Dolayısıyla burada sorunun daha önce uzun bir süre mal verildiği halde mal arzının kesilmesi olmayıp, piyasaya yeni girmeye çalışan bir firmaya yönelik mal vermeme eylemi olduğu görülmektedir. Bu durumda söz konusu eylemin ihlal olup olmadığının belirlenebilmesi için, Eukanuba markalı kedi ve köpek mamalarının veterinerlik hizmetlerinin tüketiciye sunulabilmesi açısından zorunlu unsur olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

Veteriner klinikleri verdikleri klinik hizmetlerinin yanı sıra mama, aşı, oyuncak ve benzeri yan ürünlerin satışını da yapmaktadırlar. Ancak bir veteriner kliniğinin asli görevini yerine getirmesi için kedi ve köpek maması satma zorunluluğu yoktur. Ayrıca, söz konusu mamaların satımı ile uğraşmayan veteriner klinikleri de mevcuttur. Bununla birlikte tüm klinikler kedi ve köpek maması satışı yaparken, söz konusu ürünlerin satışını yapmak istediği halde yapamamak herhangi bir veteriner kliniği açısından pazarda dezavantaj oluşturabilir. Ancak bu durumda klinik müşterilerine Eukanuba yerine diğer marka ürünlerden satış yapabilmek mümkündür. Bu itibarla, anılan kliniğin faaliyetlerini yerine getirmesi açısından Eukanuba markalı kedi ve köpek mamalarını satmasının "esaslı bir unsur" teşkil ettiği söylenemez. Dolayısıyla, Eukanuba markalı kedi ve köpek mamalarının dağıtıcısı Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti'nin "Ankara profesyonel kedi ve köpek maması piyasasında" hakim durumda olmadığı ve söz konusu Eukanuba markalı kedi ve köpek maması satımını yapmasının, Ankara Veteriner Tıp Merkezi'nin faaliyetlerini yerine getirebilmesi açısından esaslı (zorunlu) bir unsur oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında; Ankara Veteriner Tıp Merkezi'nin Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti. 'nin eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiğine ilişkin talebi ile ilgili olarak, Eukanuba markalı kedi ve köpek mamalarının dağıtımını üstlenmiş bulunan Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti'nin "Ankara profesyonel kedi ve köpek maması piyasasında" hakim durumda olmadığına, dolayısıyla söz konusu şirket hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.